

Rapport

Startersprofiel 2009

van
Kamer van Koophandel Nederland

Datum uitgave
april 2010

onderwerp
Startende ondernemers in beeld

Inhoudsopgave

1	Samenvatting	3
2	Kerncijfers startende ondernemers	4
2.1	Lichte daling aantal starters	4
2.2	Sterke groei starters in dienstensector en detailhandel.....	5
2.3	Aandeel vrouwelijke starters groeit	6
2.4	Percentage vrouwen onder 60+ startende ondernemers laag	6
3	Startende ondernemers naar leeftijd	7
3.1	Aantal oudere starters neemt toe.....	7
4	Startende ondernemer als ZZP'er	8
5	Startende ondernemers uit het buitenland	9
5.1	Buitenlandse starters goed voor 25 procent van totaal	9
5.2	Britten snelst groeiende groep buitenlandse ondernemers	10
5.3	Hoog aandeel vrouwen onder Roemeense starters.....	10
6	Toelichting.....	11

1 Samenvatting

In 2009 is het aantal starters voor het eerst in 7 jaar licht gedaald tot 104.900 personen die een onderneming zijn gestart. Dit zijn er 2.500 minder dan in 2008, een afname van 2%.

Het aantal starters is het sterkst gestegen in de dienstensector, in 2009 was 61 procent van alle startende ondernemers actief binnen deze sector (2008: 54%, 2007: 46%). De bouwsector en detailhandel zijn goed voor respectievelijk 10% en 12%. Door de economische crisis is de detailhandel groter geworden dan de bouwsector. Door het uitblijven van grote bouwopdrachten zijn veel ondernemers in de bouw in zwaar weer terecht gekomen. En is de sector minder interessant geworden voor startende ondernemers. De grote plus bij Algemene Diensten komt zeer waarschijnlijk voort uit het feit dat diverse beroepsgroepen zoals (para)medische beroepen, de thuiszorg en de kinderopvang zich moeten inschrijven in het handelsregister, waar dat voorheen vrijblijvend was.

Het aandeel vrouwelijke ondernemers onder starters neemt in 2009 weer verder toe. Inmiddels is 35% van de startende ondernemers vrouw. De gemiddelde leeftijd van de startende ondernemer is 39 jaar, een jaar verschuiving t.o.v. 2008..

Het aandeel ZZP'ers¹ binnen de totale groep starters is vanaf 2005 flink gestegen, waar in 2005 nog 84½ procent van de starters als ZZP'er kon worden aangemerkt is dit in 2009 gestegen tot 89 procent. De verwachting is dat deze groep de komende jaren verder groeit.

Onder de buitenlandse starters is het aantal Britten sterk toegenomen. In totaal zijn 770 Britten gestart als ondernemer in Nederland, een stijging van 33 procent ten opzichte van 2008, de grootste stijging in procenten.

Nieuwkomer in de top 10 zijn de Russen. In totaal 680 Russen hebben in 2009 een onderneming gestart in Nederland. Opvallend de grote terugval van Poolse ondernemers -35%. Dit is zeer waarschijnlijk te wijten aan de negatieve tendens in de bouwsector waardoor de concurrentie verhevigt en opdrachten uitblijven.

Meest opvallend detail is het aantal Roemeense vrouwen dat een onderneming in Nederland start. De groep vrouwen is groter dan het mannelijke deel. Steeds meer vrouwen uit landen als Roemenie, Bulgarije en Hongarije komen naar het Westen en starten hier een onderneming.

Tot slot het hoge aantal opheffingen in 2009. In 2009 tellen we helaas naast de 104.900 starters ook het aantal van 118.700 opheffingen. Het is voor het eerst dat deze groep het aantal starters overtreft. De meest voor de hand liggende verklaring is het economische klimaat waar we in 2009 in verzeild zijn geraakt.

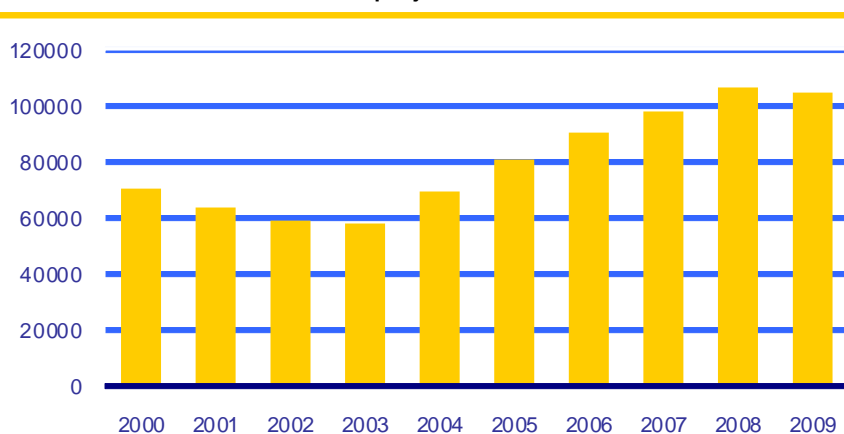
¹ Uitgaande van een brede definitie, waarbij alle startende ondernemers die 1 of minder werkzame personen kennen als ZZP'ers worden aangemerkt. Zie verdere toelichting in hoofdstuk 4.

2 Kerncijfers startende ondernemers

2.1 Lichte daling aantal starters

Het aantal starters neemt iets af. Het is voor het eerst in 7 jaar dat de groei van het aantal starters lager is dan het voorgaande jaar. In 2009 hebben 104.900 ondernemers een bedrijf gestart, een afname van 2 procent ten opzichte van 2008. De financiële crisis lijkt de belangrijkste oorzaak van deze stagnering in groei.

Figuur 1 **Totaal aantal startende ondernemers per jaar**

Binnen Nederland kennen alleen de regio's Amsterdam en Limburg nog een groeipatroon t.o.v 2008. De regio Den Haag heeft met -12% de grootste terugloop (zie tabel 1). De regio's Oost-Nederland en Centraal Gelderland blijven gelijk aan voorgaand jaar.

Tabel 1 **Startende ondernemers naar gebied*, 2008-2009**

Gebied	2008	2009	2008 - 2009%
Noord-Nederland	9.700	9.500	-2%
Oost-Nederland	9.500	9.500	0%
Centraal Gelderland	6.200	6.200	0%
Limburg	5.900	6.200	5%
Brabant	12.000	11.200	-7%
Zuidwest-Nederland	6.000	5.800	-3%
Rotterdam	12.000	11.500	-4%
Den Haag	12.000	10.600	-12%
Midden-Nederland	9.200	9.000	-2%
Gooi, Eem- en Flevoland	7.300	7.000	-4%
Amsterdam	13.100	14.200	8%
Noordwest Holland	4.500	4.200	-2%
Totaal	107.400	104.900	-2%

* Indeling gebieden naar Kamers van Koophandel

2.2 Sterke groei starters in dienstensector en detailhandel

In tabel 2 is de ontwikkeling van het aantal startende ondernemers naar sector weergegeven. Nog steeds is de dienstensector de sector met groei onder ondernemers, met een gemiddelde groei van +11%. Dat is iets lager dan in 2008 waar vooral de groep ZZP-ers in de financiële sector door de economische crisis debet aan zijn. Maar ook de bouw heeft een enorme dreun gekregen door de economische crisis met een afname van maar liefst -39%.

De hoge groei in de dienstensector is ook nog steeds te wijden aan de zogenaamde "Nieuwe inschrijvers" deze beroepsgroepen moeten zich inschrijven in het handelsregister, waar dat voorheen vrijblijvend was.

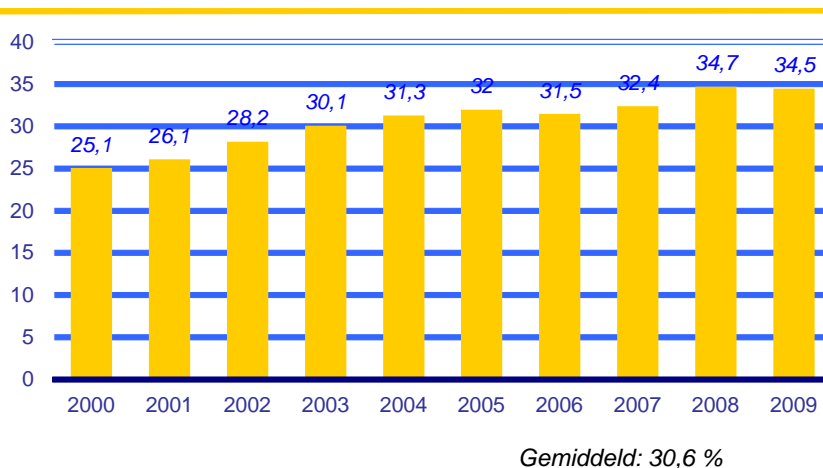
Tabel 2 **Startende ondernemers naar sector 2009**

Sector	2009	Percentage 2009
Landbouw en visserij	2.200	-12%
Industrie	2.900	-15%
Bouw	10.400	-39%
Groothandel	5.000	-7%
Detailhandel	12.800	8%
Horeca	3.100	7%
Vervoer	2.800	-13%
Financiën	500	0%
Adviesdiensten	16.500	-7%
Facilitaire diensten	15.700	1%
Persoonlijke diensten	16.900	12%
Algemene diensten	15.000	38%
Overig	1.100	-15%
Totaal	104.900	-2%

2.3 Aandeel vrouwelijke starters groeit

Het aandeel vrouwelijke ondernemers is nagenoeg gelijk aan 2008. Inmiddels is één op de drie van de startende ondernemers vrouw (figuur 2). In absolute aantallen gaat het om 51.949 vrouwen die in 2009 een bedrijf zijn gestart. Dit aantal is mede te danken aan het aantal vrouwen met beroepen die vallen onder verplichte nieuwe inschrijvers.

Figuur 2 **Percentage vrouwen onder startende ondernemers, 2000-2009**

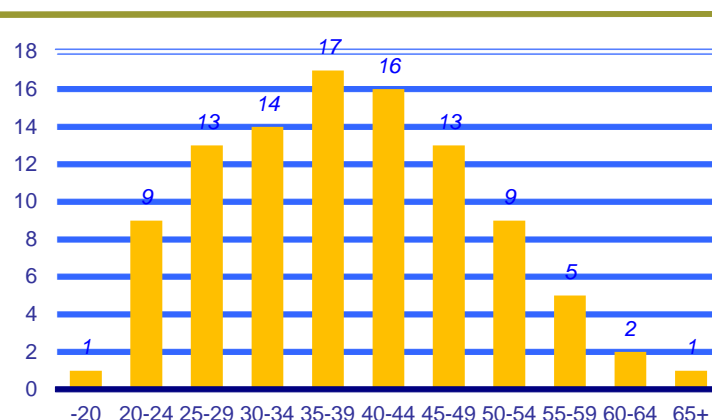

De gemiddelde leeftijd van een startende vrouwelijke ondernemer is 38 jaar. De gemiddelde leeftijd bij de mannen ligt met 40 iets hoger. Het aandeel van vrouwen per leeftijdscategorie is weergegeven bij figuur 4.

2.4 Percentage vrouwen onder 60+ startende ondernemers laag

Bij het aandeel van vrouwen onder starters naar leeftijdscategorie (figuur 4) valt op dat vrouwen in de groep van 55 jaar en ouder minder vertegenwoordigd is dan mannen uit die leeftijdscategorie.

Figuur 4 **Percentage vrouwen onder startende ondernemers naar leeftijd, 2009**

Overigens is het aandeel vrouwen onder jonge starters ook lager dan gemiddeld.

3 Startende ondernemers naar leeftijd

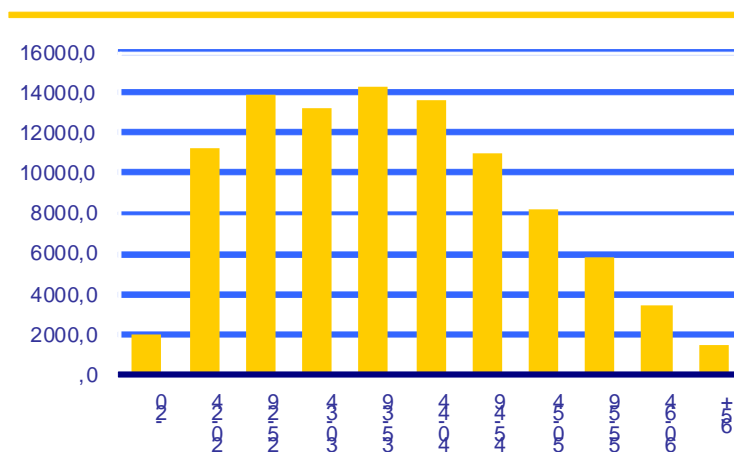
3.1 Aantal oudere starters neemt toe

De grootste groep starters is tussen de 35 en 39 jaar oud. De grootste groei ten opzichte van 2008 heeft zich echter voorgedaan in de leeftijdsklasse 50+ . Veel oudere werknemers die zijn ontslagen in 2009 kiezen voor een nieuw bestaan als ondernemer.

Tabel 3 Leefijd startende ondernemers 2009

Leeftijd	2009
tot 20 jaar	2.300
20 t/m 24 jaar	13.600
25 t/m 29 jaar	16.200
30 t/m 34 jaar	10.200
35 t/m 39 jaar	18.600
40 t/m 44 jaar	18.200
45 t/m 49 jaar	14.800
50 t/m 54 jaar	10.800
55 t/m 59 jaar	7.300
60 t/m 64 jaar	4.000
65 jaar en ouder	1.700

Figuur 3 Verdeling startende ondernemers naar leeftijd, 2009

Gemiddelde leeftijd: 39 jaar

De gemiddelde leeftijd van de startende ondernemer is 39 jaar, deze is licht gestegen ten opzichte van 2008 toen dit 38 jaar bedroeg.

4 Startende ondernemer als ZZP'er

Het begrip zelfstandige zonder personeel (ZZP) raakt snel bekend in Nederland, maar er bestaat nog geen formele definitie van deze groep ondernemers. Ook binnen de registratie van ondernemers bij de Kamer van Koophandel wordt geen specifieke informatie vastgelegd waarmee een ondernemer als zodanig kan worden onderscheiden. Daarom wordt in dit hoofdstuk uitgegaan van een brede definitie, waarbij alle startende ondernemers die 1 of minder werkzame personen kennen als ZZP'ers worden gekenmerkt. Het betreft dan starters die geen personeel in dienst hebben².

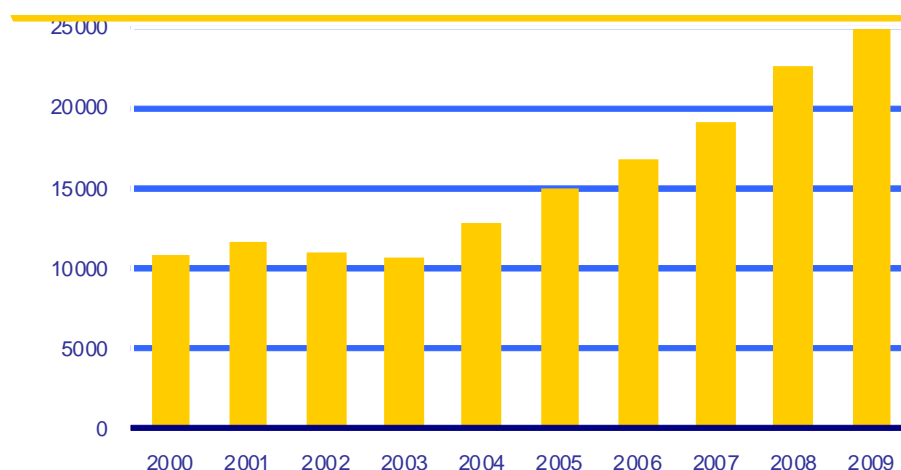
² Het is mogelijk dat een starter zelf niet werkzaam is bij zijn gestarte onderneming, maar wel iemand anders als personeelslid in dienst heeft (1 werkzame persoon). Deze gevallen zijn er op basis van de beschikbare informatie echter niet uit te filteren.

5 Startende ondernemers uit het buitenland

5.1 Buitenlandse starters goed voor 25 procent van totaal

Het aantal startende ondernemers van buitenlandse origine³ stijgt al enkele jaren fors, in verhouding iets sterker dan de totale groei van het aantal starters. In 2009 waren er 26.114 startende ondernemers van buitenlandse origine, goed voor 25 procent van het totaal aantal starters in Nederland.

Figuur 6 Aantal buitenlandse startende ondernemers, 2000-2009

Tabel 6 Buitenlandse startende ondernemers naar geboorteland, 2009

Geboorteland	Aantal	Groei 2008-2009 %
<i>Top 10</i>		
Turkije	3.300	18%
Suriname	2.300	17%
Bulgarije	2.100	-19%
Marokko	1.600	13%
Polen	1.400	-36%
Duitsland	1.200	8%
Verenigd Koninkrijk	770	35%
Roemenie	710	4%
Sovjet Unie	680	NIEUW
Indonesië	580	3%
<i>Continentalen</i>		
Europa	13.100	
Midden en Zuid Amerika	4.300	
Afrika	3.500	
Midden Oosten	1.800	
Azië	1.600	
Australië-Nw Zeel-Ocea.	960	
Noord Amerika	570	

In tabel 6 zien we dat Turkije de grootste groep buitenlandse startende ondernemers in Nederland kent, op de voet gevolgd door Surinamers en Bulgaren. Polen stond in 2006 nog op de eerste plaats en heeft inmiddels veel terrein

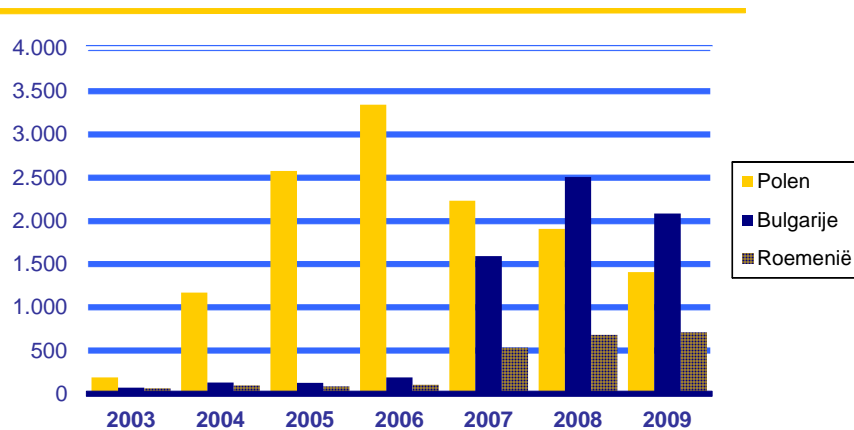
³ De *nationaliteit* van ondernemers wordt sinds de Handelsregisterwet van 1998 niet meer geregistreerd, daarom wordt gekeken naar het geregistreerde geboorteland.

verloren. Zeer waarschijnlijk komt dit door de economische crises daar veel Polen werkzaam waren en zijn in de bouwsector.

5.2 Britten snelst groeiende groep buitenlandse ondernemers

Het aantal starters uit het Verenigd Koninkrijk is extreem gestegen met 35%. Door de crisis en de inflatie in het Verenigd Koninkrijk komen veel Britten naar het vaste land.

Figuur 7 **Startende ondernemers naar geboorteland; drie recent toegetreden EU landen, 2003-2009**

5.3 Hoog aandeel vrouwen onder Roemeense starters

Meer vrouwelijk Roemeense ondernemers hebben zich ingeschreven dan Roemeense mannen. De verhouding vrouw man staat hier bijna 2op1. (280 mannen en 433 vrouwen) De gemiddelde leeftijd is eveneens laag meer dan de helft van deze vrouwen is jonger dan 40 jaar.

6 Toelichting

De Kamers van Koophandel registreren ondernemingen en vestigingen. Van de ontwikkeling in het aantal vestigingen wordt verslag gedaan in het rapport 'Bedrijvendynamiek 2009'.

Naast de bedrijven registreren de Kamers van Koophandel ook de ondernemers. Omdat sommige ondernemers met meerdere personen een bedrijf starten, zijn er meer startende ondernemers dan startende ondernemingen. Over de kenmerken van de ondernemers is tot 2001 niet gerapporteerd. Er is echter veel belangstelling voor gegevens over de persoon van de ondernemer. Dit betreft de leeftijd van de ondernemer, het geslacht en de nationaliteit. In 2002 is daarom voor de eerste maal een startende ondernemersrapportage verschenen: Startersprofiel 2001. Dit is het negende rapport in deze reeks.

De *leeftijd* van de ondernemer is in het handelsregister vrijwel altijd bekend. De gemiddelde leeftijd van startende ondernemers is 39 jaar, licht gestegen ten opzichte van de afgelopen jaren.

Het *geslacht* is niet altijd bekend. Er bestaat namelijk een koppeling met de Gemeentelijke Basis Administratie (GBA), waaruit het geslacht wordt overgenomen. Deze koppeling is mogelijk voor $\pm 90\%$ van de personen. Dit betekent dat in het handelsregister in ca. 10% van de gevallen het geslacht onbekend is. Deze groep is in de tabellen opgenomen onder 'onbekend'. Relatief veel buitenlandse startende ondernemers vallen in deze categorie.

De *nationaliteit* van ondernemers wordt sinds de nieuwe Handelsregisterwet van 1998 niet meer geregistreerd. Dit gegeven kan enigszins benaderd worden via het geregistreerde geboorteland. Daardoor kan gerapporteerd worden over buitenlandse ondernemers.

Er bestaat speciale belangstelling voor het ondernemerschap van ondernemers uit een aantal grote migrantengroepen. Het gaat dan om ondernemers afkomstig uit Marokko, Turkije, Suriname, de Nederlandse Antillen en Aruba. Doordat deze ondernemers slechts op geboorteland kunnen worden gesignaleerd, geeft dit problemen voor de tweede en derde generatie, voor zover zij in Nederland zijn geboren. De oudere kinderen in deze migrantengroepen zijn echter nog veelal in het land van herkomst geboren en worden wel meegenomen. De jongere tweede en derde generatie kunnen niet in de tabellen worden opgenomen.

Een startende ondernemer is een persoon die in het jaar voorafgaande aan de start van de onderneming nog niet zelfstandig economisch actief was en die een nieuw bedrijf vestigt. Ondernemers die een bedrijf van een ander overnemen, vallen hier niet onder.

